

Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Zakrzewskiej Osady (Krajna) na Pojezierzu Pomorskim

DARIUSZ J. TARNAWSKI

ul. Ciasna 7/11, 80-111 Gdańsk

e-mail: d.tarnawski@wp.pl

Abstract. [True-bugs (Hemiptera: Heteroptera) of Zakrzewska Osada (Krajna) in Pomeranian Lakeland]. Data on 129 true-bug species collected in different plant communities of the Zakrzewska Osada village (Pomeranian Lakeland) and its surroundings are presented, including several species rarely collected in Poland, i.e., *Aellopus atratus* (Goeze), *Himacerus major* (A. Costa), *Ischnodemus sabuleti* (Fallén), *Odontoscelis fuliginosa* (Rambur), *Pinthaeus sanguinipes* (F.), *Pionosomus opacellus* Horváth, *Plinthius brevipennis* (Latreille), *Spathocera dalmanii* (Schilling), *Spathocera laticornis* (Schilling), and *Xanthochilus quadratus* (F.) (first record for Pomeranian Lakeland).

Key words: Hemiptera, Heteroptera, faunistics, new records, Pomeranian Lakeland, Poland.

Wstęp

Krajna jest krainą historyczno-geograficzną, a jej granicę południową stanowią bagna brzegu Noteci. Od północy graniczy ona z Kaszubami, od wschodu z Borami Tucholskimi, a od południa z Pałukami. Zawarta jest między rzekami Debrzynką i Kamionką (od północy), Notecią (od południa), Gwdą (od zachodu) i Brdą (od wschodu). Pod względem administracyjnym nie tworzy żadnej jednostki, gdyż należy do trzech województw: kujawsko-pomorskiego (Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie, Więcbork, Nakło nad Notecią), pomorskiego (Debrzno) i wielkopolskiego (Złotów). Do największych i najważniejszych miejscowości należą: Nakło nad Notecią, Złotów, Sępólno Krajeńskie, Wyrzysk (Waldon 2011).

Krajna to obszar rolniczy z dużymi kompleksami leśnymi, a geograficznie to przede wszystkim ukształtowane przez ostatnie zlodowacenie Pojezierze Krajeńskie, przecinane biegnącymi równoleżnikowo ciągami moren czołowych, miejscami przekraczających 160 m n.p.m. i tworzących góry. Liczne jeziora mają taki sam układ, bądź - w przypadku wypełnienia rynien subglacialnych - ułożone są prostopadłe do brzegu moren (Waldon B. 2011).

Zakrzewska Osada jest wsią położoną w województwie kujawsko-pomorskim, w powiecie sepołęńskim, w gminie Więcbork, która leży w odległości 6-8 km na zachód i północny zachód od Więcborka. Składa się dziś z czterech dawnych wsi: „Długi rząd”, „Nowy świat”, „Zakrzewska Kolonia” i „Dwanaście apostołów” – rozrzuconych na dość dużym terenie, wokół Jeziora Zakrzewskiego, stąd też wynika kwestia różnej odległości od Więcborka (Umiński 1991).

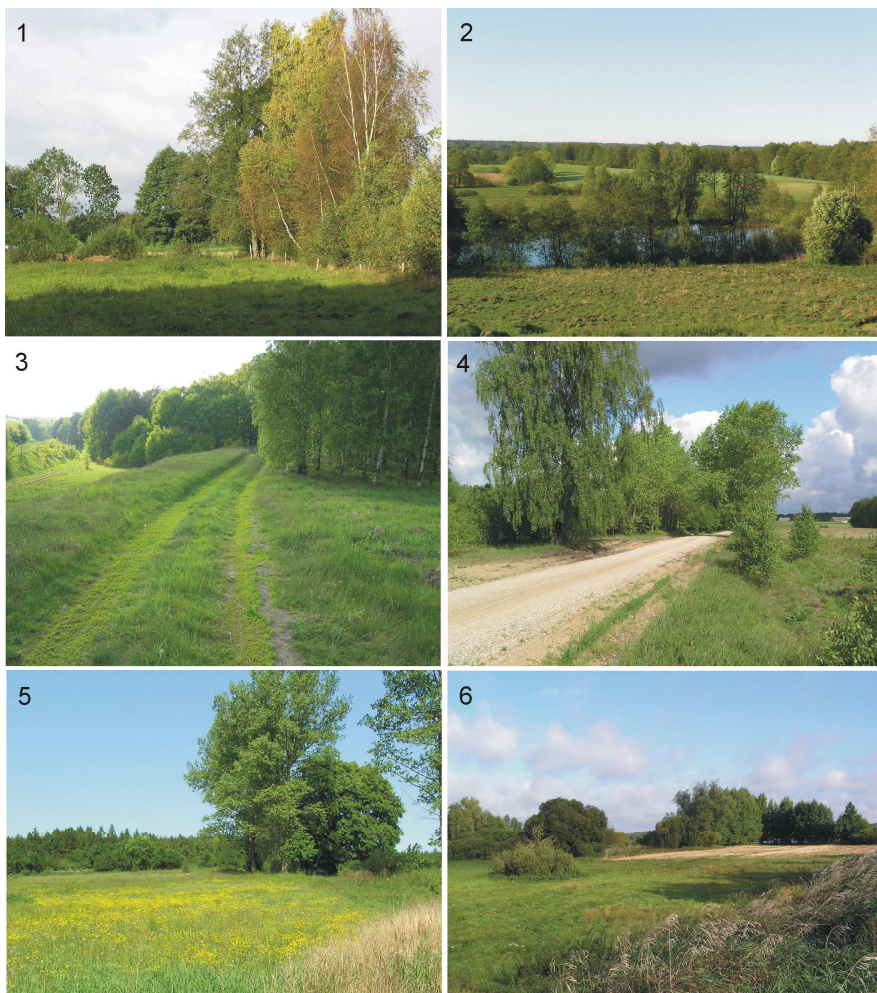
Wieś leży w mezoregionie Pojezierze Krajeńskie (Kondracki 2001), a w regionalizacji Polski stosowanej w Katalogu Fauny Polski (Burakowski i in. 1973) znajduje się na Pojezierzu Pomorskim. W systemie siatki kilometrowej UTM (10 × 10 km) zlokalizowana jest w kwadracie XV61.

Teren jest mocno urozmaicony pod względem środowiskowym, co powoduje silne zróżnicowanie warunków siedliskowych (Fot. 1-6, 7-12). Flora jest stosunkowo bogata, a zbiorowiska roślinne dość mocno zróżnicowane. Znaczne obszary zajmują pola uprawne oraz łąki z licznymi zadrzewieniami śródpolnymi, rowami melioracyjnymi oraz oczkami wodnymi. Na północ i zachód rozciągają się duże obszary leśne o drzewostanie mieszanym z jeziorami śródleśnymi, bagnami, torfowiskami, polanami i łakami. Teren jest mocno pofałdowany (Waldon 2011).

Na obszarach odkrytych, mocno nasłonecznionych występują pola-cie o charakterze kserotermicznym (Rutkowski 2010).

Obszar Krajny jak dotychczas nie cieszył się zainteresowaniem heteropterologów. Jedyne dane z tego obszaru znane są z Zamrzenicy [XV 93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009), które jednak leżą na jego obrzeżach.

W niniejszej publikacji przedstawiono wykaz gatunków odłowionych przeze mnie w okolicach miejscowości Zakrzewska Osada w latach 2009-2013. Materiał pozyskany został głównie w drodze czerpakowania lub poprzez zbieranie metodą „na upatrzonego”.

Fot. 1-6. Siedliska w których prowadzono odłow: 1 – łąki i pastwiska, 2 – otoczenie jezior i stawów, 3 – skraj lasu i dobrze nasłoneczniony stok nieczynnej linii kolejowej, 4 – dobrze nasłonecznione pobocza dróg, 5 – łąki śródleśne, 6 – zadrzewienia śródpolne.

W sumie podano stanowiska dla 129 gatunków Heteroptera należących do 22 rodzin. Najliczniej reprezentowane są rodziny: *Miridae* (39 gat.), *Rhyparochromidae* (34 gat.) i *Pentatomidae* (17 gat.).

Na szczególną uwagę zasługują: *Aellopus atratus* (Goeze), *Himacerus major* (A. Costa), *Ischnodemus sabuleti* (Fallén), *Odontoscelis fuliginosa* (Rambur), *Pinthaeus sanguinipes* (F.), *Pionosomus opacellus*

Horváth, *Plinthisus brevipennis* (Latreille), *Spathocera dalmanii* (Schilling), *Spathocera laticornis* (Schilling), *Xanthochilus quadratus* (F.), które należą do gatunków rzadkich i bardzo rzadkich w kraju.

Fot. 7-12. Siedliska w których prowadzono odłow: 7 – łąki i tereny w otoczeniu gospodarstw wiejskich, 8 – pobocza dróg, 9 – zagajnik o drzewostanie mieszanym w otoczeniu nieczynnego cmentarza, 10 – niekoszone łąki i nieużytki, 11 – teren ruderalny okresowo wykorzystywany do pozyskiwania żwiru i zakopywania odpadów, 12 – obszar o charakterze kserotermicznym na terenie byłych wykopaliisk archeologicznych.

Tak znaczna liczba gatunków Heteroptera jest efektem występowania na omawianym obszarze bardzo różnych siedlisk, między innymi podmokłych łąk i brzegów wód, lasów, czy zarośli i muraw o charakterze kserotermicznym (Fot. 1-6, 7-12). Na omawianym terenie możliwe jest znalezienie dalszych gatunków (nie wykazano m. in. wielu gatunków pluskwiaków pospolitych w całym kraju). W pracy nie wymieniono również licznie występujących w wodach Krajny gatunków wodnych.

Wykaz uzupełniony został o uwagi dotyczące występowania i rozmieszczenia poszczególnych gatunków w Polsce.

W tym miejscu składam podziękowania Pani prof. Barbarze Lis z Katedry Biosystematyki Uniwersytetu Opolskiego za weryfikację oznaczeń niektórych gatunków, oraz Panu prof. Jerzemu Lisowi (również z Katedry Biosystematyki UO) za krytyczne uwagi do pracy.

Informacje o występowaniu niektórych z wymienionych poniżej gatunków w Zakrzewskiej Osadzie zostały podane przeze mnie we wcześniejszych publikacjach (Tarnawski 2011, 2013).

Wykaz gatunków

Acanthosomatidae

Acanthosoma haemorrhoidale (Linnaeus, 1758): 1 ex. 11.09.2011, na krzaku bzu.

Znany ze stanowisk rozrzuconych po całej Polsce, choć nie może być uznany za pospolity (J.A. Lis i in. 2012).

Elasmotethus interstinctus (Linnaeus, 1758): 1 ex. 17.09.2009, 1 ex. 30.05.2012, na brzozie, gdzie był bardzo liczny.

Występuje na różnych gatunkach drzew liściastych. Gatunek znany z całej Polski i często odławiany (J.A. Lis i in. 2012).

Elasmucha grisea (Linnaeus, 1758): 1 ex. 12.05.2010, 1 ex. 23.05.2011, 2 exx. 17.05.2013, wszystkie złapane na brzozie, gdzie był bardzo liczny.

W Polsce najpospolitszy gatunek rodziny (Lis J.A. i in. 2012). Z Krajny podawany był z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Alydidae

Alydus calcaratus (Linnaeus, 1758): 6 exx. 09.2009, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Gatunek odławiany w kraju stosunkowo często. Preferuje środowiska suche, często ruderalne, na terenach otwartych (B. Lis i in. 2008).

Anthocoridae

Anthocoris nemorum (Linnaeus, 1761): 1 ex. 22.05.2010, wyczerpakowany na łące.

W Polsce najliczniejszy gatunek z rodzaju *Anthocoris*.

Berytidae

Neides tipularius (Linnaeus, 1758): 1 ex. 21.09.2009, 1 ex. 29.09.2011, murawa piaskowa; 1 ex. 27.07.2013, wyczerpakowany na suchej łące.

Gatunek nie jest rzadki, choć występuje pojedynczo (B. Lis 2007).

Blissidae

Ischnodemus sabuleti (Fallén, 1826): 1 ex. 17.05.2009, piaszczysty skraj zagajnika sosnowego; 1 ex. 21.05.2013, na brzegu jeziora na *Glyceria maxima* (Hartm.), bardzo liczny.

Gatunek występuje zarówno na piaszczystych wybrzeżach morskich na *Ammophila arenaria* L., jak i na terenach bagnistych na *Glyceria* sp. W Polsce niezbyt często wykazywany, znany z pojedynczych lokalizacji w różnych częściach kraju (B. Lis i J.A. Lis 2006).

Coreidae

Bathysolen nubilus (Fallen, 1807): 1 ex. 21.09.2009, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Gatunek spotykany na powierzchni ziemi, pod roślinami, na terenach otwartych o niskiej niezbyt gęstej roślinności. Wykazywany z ciepłych i suchych środowisk. Znany z licznych stanowisk na terenie całego kraju (B. Lis i in. 2008). Z Krajny podawany z Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Coreus marginatus (Linnaeus, 1758): 1 ex. 12.09.2011, 1 ex. 25.05.2009, łąka, występuje bardzo licznie.

Najpospolitszy gatunek wtykowatych, znany z terenu całej Polski. Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Coriomeris scabricornis (Panzer, 1809): 1 ex. 22.05.2012, murawa kserotermiczna.

W Polsce odławiany na terenie całego kraju, lecz niezbyt często (B. Lis i in. 2008). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Spathocera dalmanii (Schilling, 1829): 1 ex. 29.09.2011, w piasku na skraju zagajnika sosnowego.

Występuje na terenach suchych i otwartych, o podłożu piaszczystym z niską, rzadką roślinnością, spotykany również w lasach sosnowych. W Polsce znany z niewielu stanowisk (B. Lis i in. 2008). Z Krajny podawany z Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Spathocera laticornis (Schilling, 1829): 1 ex. 29.05.2010, murawa piaskowa na terenie żwirowni.

Występuje na terenach suchych o podłożu piaszczystym lub gliniastym, często w lasach sosnowych. W Polsce znany z nielicznych stanowisk (B. Lis i in. 2008).

Syromastes rhombeus (Linnaeus, 1767): 2 exx. 09.2009, sucha łąka.

Gatunek ten występuje na terenach suchych, nasłonecznionych; najczęściej spotykany na roślinach zielnych, na łąkach, ale również w lasach, gdzie często przebywa na brzozie (*Betula* sp.). Znany z licznych, ale pojedynczych stanowisk na terenie całego kraju (B. Lis i in. 2008). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Cydnidae

Legnotus limbosus (Geoffroy, 1785): 1 ex. 30.05.2009, 3 exx. 05.20.10, 1 ex. 13.09.2010, wszystkie złowione w miejscach dobrze nasłonecznionych o charakterze kserotermicznym.

W Polsce niezbyt często spotykany, znany z pojedynczych stanowisk rozrzuconych prawie po całym jej terytorium (J.A. Lis i in. 2012).

Microporus nigrita (Fabricius, 1794): 1 ex. 25.09.2010, murawa piaskowa na terenie żwirowni; 2 exx. 22.09.2011, w piasku na skraju pola; 1 ex. 24.05.2012, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

W Polsce znany z licznych stanowisk. Z Krajny był podawany z Zamrzenicy [XV93] (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Sehirus luctuosus (Mulsant et Rey, 1866): 1 ex. 26.05.2010; 2 exx. 13.09.2010, miejsca piaszczyste z ubogą roślinnością, dobrze nasłonecznione, o charakterze kserotermicznym.

Gatunek stosunkowo często poławiany na terenie całej Polski (J.A. Lis i in. 2012).

Sehirus morio (Linnaeus, 1761): 1 ex. 25.05.2009, murawa piaskowa na terenie żwirowni.

Gatunek znacznie rzadszy od poprzedniego. Z pojezierza Pomorskiego nie podawany od kilkudziesięciu lat (J.A. Lis i in. 2012).

Cymidae

Cymus aurescens Distant, 1883: 4 exx. 28.05.2012; 1 ex. 27.07.2013, wyczerpakowany z roślinności zielnej na łące.

Cymus glandicolor Hahn H., 1832: 2 exx. 27.07.2013, wyczerpakowany z roślinności zielnej na łące.

Geocoridae

Geocoris ater (Fabricius, 1787): 1 ex. 26.05.2009, 4 exx. 09.2009, 1 ex. 23-05-2012, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Geocoris dispar (Waga, 1839): 1 ex., 08.09.2013, sucha murawa na terenie piaszczystym.

Geocoris grylloides (L.): 2 ex. 09.2009; 1 ex. 17.09.2010, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych; 1 ex. 27.07.2013, pobocze drogi polnej.

Lygaeidae

Kleidocerys resedae (Panzer, 1797): 1 ex. 27.05.2009; 1 ex. 21.05.2010; 1 ex. 28.05.2012, na brzozach, bardzo liczny. Żyje na głównie na brzozach, rzadziej na olchach.

Nysius ericae (Schilling, 1829): 7 exx., 25.09.2013, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Nysius senecionis (Schilling, 1829): 1 ex., 25.09.2013, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Nysius thymi thymi (Wolff, 1804): 1 ex. 27.07.2013, suche przydroże drogi polnej; 5 exx., murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Ortholomus punctipennis (Herrich-Schaeffer, 1839): 3 exx. 15.09.2009, murawa kserotermiczna na terenie byłych wykopalisk archeologicznych; 1 ex. 27.07.2013, suche przydroże drogi polnej.

Miridae

Adelphocoris lineolatus (Goetze, 1778): 1 ex. 23.09.2009, łąka; 1 ex. 30.07.2011, wyczerpakowany na łące. Występuje bardzo licznie.

Gatunek bardzo pospolity w całym kraju. Występuje na roślinach z rodziny Fabaceae i Asteraceae (Gorczyca i Wolski 2011).

Adelphocoris seticornis (Fabricius, 1775): 4 exx. 08.09.2013, przydroże drogi śródpolnej.

Gatunek pospolity w całym kraju. Występuje na roślinach z rodziny Fabaceae w biotopach ciepłych i nasłonecznionych (Gorczyca i Wolski 2011).

Apolygus lucorum (Meyer-Dur, 1843): 1 ex. 12.09.2010; 1 ex. 14.09.2012; 1 ex. 27.07.2013, wyczerpakowany na łące.

Gatunek pospolity w Polsce; występuje na różnych roślinach zielnych (Gorczyca i Wolski 2011).

Blepharidopterus angulatus (Fallén, 1807): 1 ex. 20.09.2009, na brzozie.

Gatunek pospolity, związany z *Alnus glutinosa* (L.) (Gorczyca 2007).

Capsus ater (Linnaeus, 1758): 1 ex. 15.05.2009; 1 ex. 26.05.2012, wyczerpakowany na łące.

W Polsce gatunek pospolity, związany z trawami (Gorczyca i Wolski 2011).

Chlamydatus pullus (Reuter, 1870): 1 ex. 27.05.2009; 1 ex. 23.09.2010, murawa piaskowa na terenie żwirowni.

W Polsce znany z wielu stanowisk w całym kraju. Żywi się trawami i różnymi roślinami zielnymi, bywa również drapieżny (Gorczyca 2007).

Dicyphus globulifer (Fallén, 1829): 1 ex. 27.07.2013; 1 ex. 08.09.2013, wyczerpakowany na łące.

Gatunek pospolity w całym kraju, zazwyczaj w ruderalnych i segetalnych zbiorowiskach roślinnych na różnych roślinach zielnych (Gorczyca 2007).

Dryophilocoris flavoquadrinaculatus (DeGeer, 1773): 1 ex. 24.05.2011, świetlista dąbrowa, w trawie; 3 exx. 22.05.2013, na liściach dębu na skraju lasu.

Gatunek pospolity w całym kraju. Związany z dębami (*Quercus* L.) (Gorczyca 2007).

Europiella albipennis (Fallén, 1829): 1 ex., 15.09.2013, łąka.

Gatunek bardzo rzadki w Polsce. Imagines występują na *Artemisia campestris* L (Gorczyca 2007).

Europiella artemisiae (Becker, 1864): 1 ex., 08.09.2013, skraj łąki.

Gatunek pospolity w całym kraju. Owady dorosłe występują na roślinach z rodzaju *Artemisia* L. (Gorczyca 2007).

Halticus apterus (Linnaeus, 1761): 1 ex. 27.07.2013; wyczerpakowany z roślinności zielnej na przydrożu.

Gatunek pospolity w całej Polsce. Występuje na roślinach z rodzaju *Galium* L. (Gorczyca 2007).

Harpocera thoracica (Fallen, 1807): 2 exx. 29.05.2010, wyczerpakowany z murawy piaskowej na terenie żwirowni; 1 ex. 24.05.2011, wyczerpakowany w lesie pod dębami z roślinności zielnej przy drodze, 1 ex., 20.05.2013, pod dębami.

W Polsce pospolity w całym kraju. Związany z dębami (*Quercus* spp.) (Gorczyca 2007).

Heterotoma planicornis (Pallas, 1772): 1 ex. 27.07.2013. Gatunek występujący w całej Polsce, ale niezbyt pospolity.

Występuje na różnych roślinach. Gatunek drapieżny, choć obserwowano osobniki wysysające sok z dojrzałych owoców (Gorczyca 2007).

Liocoris tripustulatus (Fieber, 1858): 1 ex. 27.05.2009; 1 ex. 24.05.2010; 1 ex. 01.10.2010, na pokrzywach (*Urtica* L.).

Gatunek pospolity w całym kraju w ciepłych biotopach ruderalnych, na roślinności zielnej, przeważnie na roślinach z rodzaju *Urtica* L. (Gorczyca i Wolski 2011).

Lopus decolor (Fallén, 1807): 2 exx. 27.07.2013, wyczerpakowany na łące.

Gatunek pospolity w całym kraju, związany z roślinnością trawiastą. Jeden z najpospolitszych gatunków rodziny *Miridae* w Polsce (Gorczyca 2007).

Lygocoris rugicollis (Fallén, 1807): 1 ex. 08.09.2013, skraj zarośli śródpolnych.

Gatunek pospolity w całym kraju, występujący w ciepłych biotopach ruderalnych, na roślinności zielnej, przeważnie na roślinach z rodzaju *Urtica* L. (Gorczyca i Wolski 2011).

Lygus gemellatus (Herrich-Schaeffer, 1835): 4 exx. 27.07.2013, roślinność zielna, wyczerpakowane na łące; 3 exx., 25.09.2013, łąka.

Gatunek stosunkowo często podawany w piśmiennictwie, ale mylony z *L. rugulipennis*. Występuje na nasłonecznionych murawach w środkowej i północnej Polsce. Znajdowany przeważnie na *Artemisia campestris* L. (Gorczyca i Wolski 2011).

Lygus pratensis (Linnaeus, 1758): 4 exx. 09.2009, obszar o charakterze kserotermicznym na terenie byłych wykopalisk archeologicznych;

1 ex. 23.09.2010, murawa piaskowa na terenie żwirowni; 1 ex. 30.07.2011, roślinność zielna na przydrożu.

Gatunek pospolity w całym kraju, występuje na roślinności zielnej, zarówno na łąkach, jak i w lasach (Gorczyca i Wolski 2011).

Lygus rugulipennis (Poppius, 1911): 9 exx. 09.2009; 2 exx. 09.2010; 1 ex. 30.07.2011, na roślinności zielnej.

W Polsce najliczniej reprezentowany gatunek rodzaju *Lygus*. Występuje na różnych roślinach (Gorczyca i Wolski 2011).

Megalocoleus tanaceti (Fallen, 1807): 2 exx. 27.07.2013, wyczerpawany na łące.

W całej Polsce pospolity, żeruje na *Tanaceum vulgare* L. (Gorczyca 2007).

Miris striatus (Linnaeus, 1758): 4 exx. 05.2012, na olszach (*Alnus* Mill.).

Gatunek w Polsce względnie rzadki. Występuje na drzewach liściastych (*Corylus* L., *Alnus* MILL., *Salix* L., *Rhamnus* L.) (Gorczyca i Wolski 2011).

Monosynamma bohemanni (Fallén, 1829): 1 ex. 27.07.2013, wyczerpawany z roślinności zielnej na skraju łąki.

Gatunek znany z całego kraju, ale niezbyt pospolity. Występuje na wierzbach (Gorczyca 2007).

Notostira elongata (Geoffroy, 1785): 1 ex. 15.09.2009; 1 ex. 20.05.2013, 2 exx. 15.09.2013.

W całej Polsce pospolity, występuje na trawach (Gorczyca i Wolski 2011).

Notostira erratica (Linnaeus, 1758): 1 ex. 08.09.2013, skraj lasu; 2 exx. łąka.

Występuje w całej Polsce; często mylony z *N. elongata* (Gorczyca i Wolski 2011).

Oncotylus punctipes Reuter, 1875: 1 ex. 27.07.2013, wyczerpawany na łące.

W Polsce podawany z całego kraju, ale niezbyt pospolity. Występuje na *Tanaceum vulgare* L. (Gorczyca 2007).

Orthocephalus coriaceus (Fabricius, 1777): 1 ex. 28.05.2012, wyczerpakowany na łące.

Pospolity w całej Polsce, związany z roślinami z rodziny *Asteraceae* (Gorczyca 2007).

Orthops basalis (A. Costa, 1853): 2 exx., 15.09.2013, przydroże drogi polnej.

W Polsce pospolity w całym kraju. Na roślinach z rodziny *Apiaceae* (Gorczyca J, Wolski A. 2011).

Orthops campestris (Linnaeus, 1758): 1 ex., 15.09.2013, przydroże drogi polnej.

Gatunek spotykany w kraju stosunkowo często (Gorczyca i Wolski 2011).

Pantilius tunicatus (Fabricius, 1781): 1 ex. 22.09.2009, strząśnięty z olszy; 1 ex. 08.09.2013, przydroże pod olszą.

W Polsce znany z licznych stanowisk. Występuje głównie na *Alnus* Mill., *Corylus* L. i rzadziej na *Betula* L. (Gorczyca i Wolski 2011).

Plagiognathus arbustorum (Fabricius, 1794): 1 ex. 27.07.2013, wyczerpakowany na łące.

Gatunek w Polsce pospolity w całym kraju, szczególnie częsty w zbiorowiskach ruderalnych (Gorczyca 2007).

Plagiognathus chrysanthemi (Wolff, 1804): 1 ex. 27.07.2013, wyczerpakowany na łące.

Jeden z najpospolitszych gatunków tasznikowatych w naszym kraju (Gorczyca 2004b).

Plagiognathus fulvipennis (Kirschbaum, 1856): 4 exx. 27.07.2013, wyczerpakowany na łące.

Gatunek z Polski wykazywany stosunkowo rzadko. Spotykany na *Echium vulgare* (L.) i innych roślinach z rodziny *Boraginaceae* (Gorczyca 2007).

Polymerus palustris (Reuter, 1907): 1 ex., 08.09.2013, stok wykopu torowiska kolei na skraju lasu.

Z Polski podawany rzadko, ale występuje prawdopodobnie w całym kraju. Spotykany w środowiskach wilgotnych na roślinach z rodzaju *Galium* L. (Gorczyca i Wolski 2011).

Psallus ambiguus (Fallén, 1807): 1 ex. 30.05.2012, skraj łąki.

Gatunek pospolity w całej Polsce na drzewach z rodzajów *Alnus* Mill., *Betula* L., *Malus* Mill., oraz *Sorbus* L. (Gorczyca 2007).

Rhabdomiris striatellus striatellus (Fabricius, 1794): 2 exx. 01.06.2012, na dębie.

W Polsce pospolity, związany z drzewami z rodzaju *Quercus* L. (Gorczyca J, Wolski A. 2011).

Stenodema calcarata (Fallén, 1807): 1 ex. 16.05.2012, wyczerpakiwany, łąka.

Pospolity w całej Polsce. Występuje na terenach trawiastych w biotopach zarówno suchych, jak i wilgotnych (Gorczyca i Wolski 2011).

Stenodema laevigata (Linnaeus, 1758): 1 ex. 12.05.2010, wyczerpakowany, łąka.

Pospolity na trawach w całej Polsce (Gorczyca i Wolski 2011).

Stenodema virens (Linnaeus, 1767): 1 ex. 27.07.2013, wyczerpakowany, łąka.

Pospolity na trawach w całej Polsce (Gorczyca i Wolski 2011).

Trigonotylus caelestialum (Kirkaldy, 1902): 2 exx. 27.07.2013, wyczerpakowany, łąka.

Pospolity na trawach w całej Polsce (Gorczyca i Wolski 2011).

Nabidae

Himacerus apterus (Fabricius, 1798): 1 ex. 30.07.2011, 1 ex. 08.09.2013, przydroże.

Występuje w całej Polsce (Cmoluchowa 1978).

Himacerus major (A. Costa, 1842): 1 ex. 08.09.2013, przydroże drogi polnej.

W Polsce wykazywany bardzo rzadko, głównie w południowo-wschodniej części kraju (Gorczyca 2004a). Ostatnio wykazany z Pojezierza Pomorskiego i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (Korcz 2010).

Himacerus mirmicoides (O. Costa, 1834): 6 exx. 2011-2013, roślinność zielna.

Gatunek pospolity w całej Polsce (Cmoluchowa 1978).

Nabis ferus (Linnaeus, 1758): 1 ex. 22.09.2009; 1 ex. 27.07.2013; 1 ex. 10.09.2013, wyczerpakowane na łące.

Rozpowszechniony w całej Polsce, ale liczniejszy na stanowiskach zacienionych lub wilgotnych (Cmoluchowa 1978).

Nabis flavomarginatus Scholtz, 1847: 1 ex. 08.09.2013, przydroże na skraju lasu.

Żyje na wilgotnych łąkach i torfowiskach. Znany z prawie całego obszaru Polski (Cmoluchowa 1978).

Nabis limbatus (Dahlbom, 1851): 2 exx. 27.07.2013, wyczerpakowane na łące.

Znany z prawie całego obszaru Polski (Cmoluchowa 1978).

Nabis pseudoferus (Remane, 1949): 1 ex. 30.09.2011; 2 exx. 27.07.2013, wyczerpakowane na łące.

Gatunek rozpowszechniony w całym kraju (Cmoluchowa 1978).

Pentatomidae

Aelia acuminata (Linnaeus, 1758): 3 exx. 26.02.2009; 1 ex. 13.09.2011.

Pospolity gatunek występujący na różnych roślinach zielnych (J. A. Lis 2000). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Arma custos (Fabricius, 1794): 1 ex. 30.07.2011; 1 ex. 12.09.2011; 1 ex., 08.09.2013, przydroże.

Zazwyczaj odławiany raczej rzadko i pojedynczo (J.A. Lis 2000).

Carpocoris fuscispinus (Boheman, 1851): 2 exx. 25.05.2009; 1 ex. 29.08.2011.

W Polsce pospolity, zasiedla zbiorowiska łąkowe i ruderalne (J.A. Lis 2000).

Carpocoris purpureipennis (DeGeer, 1773): 1 ex. 25.05.2009; 1 ex. 11.09.2011.

Gatunek pospolity w całej Polsce, zasiedla głównie zbiorowiska łąkowe i ruderalne (J.A. Lis 2000).

Chlorochroa pinicola (Mulsant et Rey, 1852): 1 ex. 01.10.2011.

Gatunek związany z sosną i świerkiem, w Polsce niezbyt częsty (J.A. Lis 2000).

Dolycoris baccarum (Linnaeus, 1758): 1 ex. 26.05.2009; 1 ex. 19.09.2009; 1 ex. 30.07.2011.

Gatunek pospolity w całej Polsce (J.A. Lis 2000).

Eurydema oleracea (Laporte, 1832): 3 exx. 25.05.2009.

Gatunek pospolity w całej Polsce (J.A. Lis 2000).

Graphosoma lineatum (Linnaeus, 1758): 1 ex. 25.09.2009; 1 ex. 12.09.2011.

Występuje w biotopach silnie nasłonecznionych na roślinach baldaszkowatych; gatunek dosyć pospolity (J.A. Lis 2000). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Neottiglossa pusilla (Gmelin, 1789): 1 ex. 25.05.2009, łąka.

Występuje w zbiorowiskach łąkowych; gatunek znany z terenu całego kraju (J.A. Lis 2000).

Palomena prasina (Linnaeus, 1761): 2 exx. 09.2009; 1 ex. 11.09.2011.

Gatunek pospolity w całej Polsce (J.A. Lis 2000).

Pentatoma rufipes (Linnaeus, 1758): 1 ex. 18.09.2011

Gatunek pospolity w całej Polsce (J.A. Lis 2000).

Picromerus bidens (Linnaeus, 1758): 1 ex. 12.09.2011, skraj lasu, na trawach; 1 ex. 08.09.2013, zbiorowisko ruderalne, wyczerpakowany.

Gatunek pospolity w całej Polsce (J.A. Lis 2000). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Piezodorus lituratus (Fabricius, 1794): 1 ex. 11.09.2011.

Gatunek wykazywany z całego kraju (J.A. Lis 2000).

Pinthaeus sanguinipes (Fabricius, 1781): 1 ex. 30.07.2011, na liściu bzu.

Do niedawna podawany jedynie z nielicznych stanowisk na południu Polski (J.A. Lis 2000). W ostatnich latach wykazany z Łeby [XA66] (J.A. Lis i B. Lis 2009), Poznania [XU30] (Hebda i Przewoźny 2009), oraz Pszczewa [WU51] (Korcz 2010).

Podops inuncta (Fabricius, 1775): 1 ex. 11.09.2011. Zebrany z ziemi na terenie piaszczystym w zbiorowisku segetalnym.

Gatunek odławiany niebyt często ze względu na skryty tryb życia (J.A. Lis 2000).

Sciocoris cursitans Fabricius, 1794: 1 ex. 26.05.2011; 4 exx. 05.2012. Zebrane z ziemi na terenach piaszczystych skąpo porośniętych roślinnością.

Najczęściej odławiany gatunek rodzaju, występuje w całej Polsce za wyjątkiem Tatr (Lis J. A. 2000).

Zicrona caerulea (Linnaeus, 1758): 2 exx. 05.2009; 1 ex. 17.05.2011; 1 ex. 29.08.2011; 1 ex. 13.09.2013.

Gatunek pospolity, występuje w całej Polsce (J.A. Lis 2000).

Plataspidae

Coptosoma scutellatum (Geoffroy, 1785): 1 ex. 27.05.2009; 1 ex. 27.07.2013, łąka ruderalna.

Występuje w nasłonecznionych zbiorowiskach łąkowych i murawowych. W naszym kraju stosunkowo częsty (J.A. Lis 2000). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka, oraz Piły [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Pyrrhocoridae

Pyrrhocoris apterus (Fallen, 1814): 1 ex. 26.05.2009.

Gatunek pospolity w całej Polsce (B. Lis 2007).

Reduviidae

Coranus subapterus (DeGeer, 1773): 1 ex. 19.09.2009.

Gatunek pospolity w całej Polsce (Cmoluchowa 1978).

Rhynocoris annulatus (Linnaeus, 1758): 1 ex. 21.05.2010.

Gatunek występujący na prawie całym obszarze Polski (Cmoluchowa 1978).

Rhopalidae

Corizus hyoseyami (Linnaeus, 1758): 2 exx. 30.07.2011; 1 ex. 13.09.2011, na roślinności zielnej.

Gatunek pospolity w całej Polsce (B. Lis i in. 2008).

Myrmus miriformis (Hahn, 1842): 1 ex. 23.09.2009; 1 ex. 11.09.2011; 1 ex. 27.07.2013.

Gatunek pospolity w całej Polsce (B. Lis i in. 2008).

Rhopalus maculatus (Fieber, 1837): 1 ex. 20.05.2010.

Gatunek wilgociolubny, w kraju znany z wielu stanowisk (B. Lis i in. 2008).

Rhopalus parumpunctatus (Schilling, 1829): 3 exx. 09.2009; 1 ex. 9.05.2010; 1 ex. 12.09.2011.

Gatunek pospolity w całej Polsce (B. Lis i in. 2008).

Stictopleurus abutilon (Rossi, 1790): 3 exx. 09.2009; 1 ex. 30.07.2011; 1 ex. 14.09.2011.

W Polsce poławiany na terenie całego kraju (B. Lis i in. 2008).

Stictopleurus punctatonervosus (Goeze, 1778): 4 exx. 09.2009; 1 ex. 12.09.2011.

W Polsce najczęściej odławiany gatunek tego rodzaju (B. Lis i in. 2008).

Rhyparochromidae

Aellopus atratus (Goeze, 1778): 2 exx. 05.2011; 1 ex. 17.05.2012, nasłonecznione piaszczyste pobocze drogi prowadzącej przez zagajnik sosnowo-świerkowy.

Gatunek bardzo rzadko wykazywany w kraju. Znany dotychczas jedynie z sześciu stanowisk. Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Bysławka (B. Lis i J.A. Lis 2006).

Drymus brunneus (F.R. Sahlberg): 1 ex. 28.09.2009, w ściółce leśnej; 1 ex. 15.09.2013, skraj zagajnika sosnowo-brzozowego.

Drymus sylvaticus (Fabricius, 1775): 1 ex. 12.09.2010; 1 ex. 30.07.2011, w ściółce leśnej.

Emblethis verbasci (Fabricius, 1803): 1 ex. 21.05.2010, stanowisko suche o charakterze kserotermicznym na skraju lasu.

Eremocoris abietis (Linnaeus, 1758): 1 ex. 20.09.2010, na skraju zagajnika sosnowego.

Eremocoris plebejus (Fieber, 1860): 2 exx. 05.2010; 1 ex. 24.05.2011; na skraju zagajnika sosnowego.

Graptopeltus lynceus (Fabricius, 1775): 1 ex. 12.05.2010, na skraju zagajnika sosnowego; 1 ex. 13.09.2010, suche przydroże; 3 exx. 05.2011, w pieńku po wyciętej topoli przy drodze.

Megalonotus chiragra (Fabricius, 1794): 1 ex. 26.09.2009, piaszczysty teren kserotermiczny; 1 ex. 22.05.2012, fragment o charakterze kserotermicznym na terenie byłych wykopalisk archeologicznych; 1 ex. 20.09.2012, na polu.

Megalonotus sabulicola (Thomson, 1870): 1 ex. 26.09.2009, fragment o charakterze kserotermicznym na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Peritrechus lundii (Gmelin, 1789): 1 ex. 13.09.2010, pole.

Pionosomus opacellus Horváth, 1895: 7 exx. 25.09.2013, stanowisko kserotermiczne na terenie byłych wykopalisk archeologicznych, pod roślinami w piasku.

Gatunek wykazany jak do tej pory z dwóch stanowisk w kraju (B. Lis i J.A. Lis 2006).

Plinthisus brevipennis (Latreille, 1807): 1 ex. 25.05.2010; 1 ex. 23.05.2011, nasłoneczniona murawa piaskowa.

Rhyparochromus pini (Linnaeus, 1758): 1 ex. 20.09.2009, 1 ex. 09.05.2010; 1 ex. 30.07.2011, pod drewnem opałowym w obrębie gospodarstwa wiejskiego.

Rhyparochromus vulgaris (Schilling, 1829): 2 exx., 05. 2009; 2 exx., 1 ex. 09.2009; 21.05.2009; 1 ex. 30.07.2011.

Scolopostethus affinis (Schilling, 1829): 1 ex. 21.09.2009; 1 ex. 11.05.2010 ; 1 ex. 21.09.2010, na ziemi wśród roślinności ruderalnej.

Scolopostethus thomsoni (Reuter, 1874): 1 ex. 16.05.2009, teren ruderalny.

Sphragisticus nebulosus (Fallen, 1807): 1 ex. 20.09.2012, na skraju pola.

Stygnocoris sabulosus (Schilling, 1829): 1 ex. 24.09.2009, teren byłych wykopalisk archeologicznych o charakterze kserotermicznym; 3 ex. 09.2013, teren ruderalny, suchy, przydroże.

Trapezonotus arenarius (Linnaeus, 1758): 1 ex. 26.09.2009, teren byłych wykopalisk archeologicznych o charakterze kserotermicznym; 1 ex. 26.05.2011, teren ruderalny, mocno nasłoneczniony; 2 exx. 26.05.2011; 1 ex. 20.09.2012, stanowisko o charakterze kserotermicznym przy drodze polnej.

Xanthochilus quadratus (Fabricius, 1798): 2 exx. 20.09.2012, na ziemi na stanowisku o charakterze kserotermicznym przy drodze polnej; 12 exx. 25.09.2013, stanowisko kserotermiczne na terenie byłych wykopalisk archeologicznych.

Gatunek żyje na stanowiska kserotermicznych, na ziemiach piaszczystych lub kamienistych. Gatunek bardzo rzadko podawany z Polski; znany głównie z jej południowych regionów (Gorczyca 2004a). **Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.**

Saldidae

Saldula arenicola arenicola (Scholz, 1847): 1 ex. 23.09.2010, piaszczysty brzeg stawu na terenie żwirowni.

Gatunek w kraju szeroko rozprzestrzeniony i dość pospolity. Występuje na piaszczystych brzegach rzek i jezior, a także na plażach (Wróblewski 1968).

Saldula pallipes (Fabricius, 1794): 2 exx. 23.09.2010, piaszczysty brzeg stawu na terenie żwirowni.

W Polsce jeden z najpospolitszych gatunków rodziny. Występuje na brzegach wszystkich typów wód (Wróblewski 1968).

Saldula saltatoria (Linnaeus, 1758): 2 exx. 23.05.2011; 2 ex. 09.2011, podmokła łąka.

W Polsce najpospolitszy przedstawiciel rodziny (Wróblewski 1968).

Scutelleridae

Eurygaster maura (Linnaeus, 1758): 1 ex. 28.05.2009; 1 ex. 11.09.2011, sucha łąka.

W Polsce gatunek pospolity; występuje w ciepłych i suchych biotopach na trawach (J.A. Lis i in. 2012). Z Krajny podawany z Zamrzenicy [XV93] k. Byśławka, oraz Pily [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Eurygaster testudinaria (Geoffroy, 1785): 1 ex. 25.09.2009; 1 ex. 22.05.2012, wyczerpakowany na łące.

Gatunek pospolity w całej Polsce (J.A. Lis i in. 2012).

Odontoscelis fuliginosa (Linnaeus, 1761): 3 exx., 05.2009, na ziemi, piaszczysty skraj zagajnika sosnowego.

W Polsce odławiany niezbyt często, choć znany z całego kraju; żyje w ziemi lub piasku u nasady roślin (J.A. Lis i in. 2012). Z Krajny był podawany z Pily [XV82] k. Gostycyna (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Thyreocoridae

Thyreocoris scarabaeoides (Linnaeus, 1758): 1 ex. 22.09.2009; 2 exx. 11.05.2010, w suchej piaszczystej glebie na skraju lasu.

W Polsce spotykany często (J.A. Lis i in. 2012). Z Krajny podawany był z Gostycyna [XV82] (B. Lis i J.A. Lis 2009).

Tingidae

Dictyla echii (Schrank, 1782): 1 ex. 15.05.2009; 2 exx. 05.2012, wyczerpakowany na łące.

Tingis ampliata (Herrich-Schafer, 1838): 1 ex. 27.05.2009; 1 ex. 20.09.2013; wyczerpakowane na łące.

Piśmiennictwo

- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. (1973) Chrząszcze Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. *Katalog fauny Polski* **23** (2): 1-232.
- Comoluchowa A. (1978) Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera. Nabidae, Reduviidae i Phymatidae. Klucze do oznaczania owadów Polski, Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Część XVIII, Zeszyt 7, 43 ss.
- Gorczyca J. (2004a) Pluskwiaki różnoskrzydłe (Heteroptera). [w:] Bogdanowicz W., Chudzińska E., Pilipiuk I., Skibińska E. *Fauna Polski – charakterystyka i wykaz gatunków*. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa, 509 ss.
- Gorczyca J. (2004b) Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, tasznikowate – Miridae. Podrodzina: Phyllinae. Klucze do oznaczania owadów Polski, Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Część XVIII, Zeszyt 6b, 83 ss.
- Gorczyca J. (2007) *Katalog Fauny Polski vol. 2. Plant bugs (Heteroptera: Miridae) of Poland*. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa, 216 ss.
- Gorczyca J., Herczek A. (2008) Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, tasznikowate – Miridae. Podrodziny: Bryocorinae, Orthotylinae. Klucze do oznaczania owadów Polski, Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Część XVIII, Zeszyt 6c, 75 ss.
- Gorczyca J., Wolski A. (2011) *Katalog Fauny Polski vol. 3. Plant bugs (Heteroptera: Miridae) of Poland*. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa, 172 ss.

- Hebda G., Przewoźny M. (2009) Nowe stanowiska rzadko spotykanych w Polsce gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Nature Journal (Opole Scientific Society)* **42**: 63–66
- Kondracik J. (2001) *Geografia regionalna Polski*. PWN, Warszawa, 441 ss.
- Korcz A. (2010) Nowe stanowiska rzadziej spotykanych w Polsce gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **2**: 19–34.
- Lis B. (1999) *Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera. Prześwietlikowate – Tingidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Cz. XVIII, Zeszyt 8, 64 ss.
- Lis B. (2007) *Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera. Płaszczynkowate – Piesmatidae, smukleńcowate – Berytidae, kowalowate – Pyrrhocoridae*. Klucze do oznaczania owadów Polski. Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Cz. XVIII, Zeszyt 9, 33 ss.
- Lis B., Lis J. A. (2006) *Emblethis denticollis* and *Heterogaster cathariae* (Hemiptera: Heteroptera) in Poland, with remarks on ten other heteropterans rarely collected in Poland. *Nature Journal (Opole Scientific Society)* **39**: 51–56.
- Lis B., Lis J. A. (2009) Nowe stanowiska Heteroptera z uwagami taksonomicznymi oraz nowymi danymi o biologii wybranych gatunków. I. Aradoidea, Coreoidea, Pentatomoidea. *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **1**: 1–54.
- Lis B., Stroiński A., Lis J. A. (2008) *Heteroptera Poloniae 1: Coreoidea. Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae*. Centrum Studiów nad Bioróżnorodnością, Uniwersytet Opolski, Opole, 157 ss.
- Lis J. A. (2000) *Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, tarczówkowate – Pentatomidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Część XVIII, Zeszyt 14, 76 ss.
- Lis J. A., Lis B., Ziaja D. (2012) *Heteroptera Poloniae 2, Pentatomoidea. Cz. 1: Plataspidae, Thyreocoridae, Cydnidae, Acanthosomatidae, Scutelleridae*. Centrum Studiów nad Bioróżnorodnością, Uniwersytet Opolski, Opole, 145 ss.
- Rutkowski L. (2010) *Murawy kserotermiczne regionu kujawsko-pomorskiego jako miejsca występowania rzadkiej i cennej flory*. [w:] Ra-

- tyńska H., Waldon B. (red.) Ciepłolubne murawy w Polsce. Wyd. UKW, Bydgoszcz, 44-54.
- T a r n a w s k i D. J. (2011) Nowe stanowiska rzadko spotykanych w Polsce gatunków pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera). *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **3**: 21–24.
- T a r n a w s k i D. J. (2013) Nowe stanowiska pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* **6**: 3–8.
- U m i ń s k i J. (1991) *Pojezierze Krajeńskie: szlaki turystyczne*. Wyd. PTTK, Warszawa, 134 ss.
- W a l d o n B. (2011) *Drobne zbiorniki wodne Pojezierza Krajeńskiego jako ostoje różnorodności szaty roślinnej*. Wydawnictwo UKW, Bydgoszcz, 254 ss.
- W r ó b l e w s k i A. (1968) *Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, Leptopodidae, nabrzeżkowate – Saldidae*. Klucze do oznaczania owadów Polski, Polskie Towarzystwo Entomologiczne, Toruń, Część XVIII, Zeszyt 3, 35 ss.
-